

Tampereen yliopiston lukukauden 2024–2025 avajaispuhe 3.9.2024

Rehtori Keijo Hämäläinen

Arvoissa avajaisjuhlayleisö, hyvät yliopistolaiset ja yliopiston ystävät,
dear audience

On ilo toivottaa teidät kaikki lämpimästi tervetulleiksi Tampereen yliopiston lukuvuoden avajaisiin. On ilahduttavaa, että täällä paikalla on näin runsaslukuinen joukko niin oman yhteisömme jäseniä kuin yhteistyökumppaneita ja tukijoitamme. Yhdessä ja yhteistyössä me rakennamme tulevaisuutta ja vaalimme sivistystä.

Hyvä juhlayleisö

Olemme jälleen kerran maailman onnellisin maa. Tätä tulee iloita ja myös arvostaa, että globaalissa vertailussa meillä monet asiat ovat todella hyvin. Kuitenkin kun tarkastelemme maamme yleistä kehityskulkua, niin useilla mittareilla suuntamme ei ole oikea. Kansantaloutemme kehitys, demografiamuutokset ja globaali kilpailutilanne vaativat uudenlaista ajattelua ja muutosta, myös yliopistoilta. Kansantalouden haasteet heijastuvat kykyymme ylläpitää hyvinvointiyhteyskuntaamme, jonka mureneminen jakaa arvomaailmaamme ja yhteiskuntaamme yhä vahvemmin. Tästä syystä, juuri nyt, meillä yliopistona on velvollisuus tuoda tieteen ja koulutuksen kautta ratkaisuja yhteiskuntaamme haasteisiin ja sivistyksen kautta säilyttää kansakuntaamme yhtenäisyys.

Maamme hallitus on tiukan kulukuurinsa keskellä tehnyt mittavat taloudelliset panostukset tutkimus- ja kehitystoimintaan parlamentaarisesti sovitun TKI-lain mukaisesti. Pirkanmaan vahvan TKI-ekosysteemin kautta tämä avaa Tampereen yliopistolle ja alueen elinkeinoelämälle erinomaiset mahdollisuudet uusiutumiseen ja kasvuun. Korkean tason osaajapulaan vastataan kansallisella 255 miljoonan euron tohtoripilotilla, jonka turvin koulutetaan 1000 uutta tohtoria erityisesti elinkeinoelämän TKI-toiminnan tueksi. Meillä Tampereella on aloittanut tai pian aloittaa tässä ohjelmassa 106 uutta tohtoriopiskelijaa. Pilotin kautta yliopistoilla on vahva halu uudistaa tutkijakoulutusta kokonaisuudessaan – myös niillä aloilla, joihin pilottipaikkoja ei kohdistu. Tämän edistämiseksi yliopistot julkaisivat tänä kesänä kunnianhimoiset kansalliset suositukset tutkijakoulutuksen uudistamiseksi. Tavoitteena on lisätä tutkijakoulutuksen vetovoimaa ja joustavia polkuja koulutukseen, vahvistaa työelämärelevanssia ja monipuolistaa työllistymismahdollisuuksia sekä nopeuttaa valmistumista. Tämä voidaan toteuttaa laadusta tinkimättä, kun tiedostetaan, että koulutuksen laatu ja laajuus eivät ole sama asia.

Globaalipolitiikan muutokset ja kriisit ovat havahduttanut Eurooppaa ja myös Suomea osaamisen huoltovarmuudesta. Yliopistojen tärkeä tehtävä on huolehtia siitä, että samalla kun uudistumme, myös yhteiskunnan kannalta tärkeissä toiminnoissa on riittävä osaamista ja jatkuvuutta. Tämä on kuitenkin haasteellista nykyisessä vahvasti tulosperustaisessa

rahoitusympäristössä, joka suosii eri tutkimuksen aloja epätasapainoisesti. Siksi yliopistojen perusrahoitusta tulisi vahvistaa osana kansallista huoltovarmuuttamme.

Tulevina vuosina Eurooppa tulee panostamaan osana huoltovarmuuttaan merkittävästi puolijohdeteknologiaan ja siruosaamisen vahvistamiseen. Tampereella tämä ala on vahvaa sekä yrityksissä että yliopistossa. Tampereella on sekä halua että osoitettua osaamista ottaa tällä alueella kansallinen vetovastuu osana eurooppalaista verkostoa. Hyvä pohjan tälle muodostaa tänä vuonna EU:n ja valtion yhdessä rahoittama yliopistoon sijoittuva puolijohdesirujen koteloinnin ja testauksen pilottilinja, jonka kokonaisarvo on 40 miljoonaa euroa. Tämä merkittävä investointi saatiin Tampereelle koko Pirkanmaan alueen toimijoiden yhteistyön tuloksena ja on erinomainen esimerkki ekosysteemimme vahvuudesta.

Hyvät kuulijat

Iso osa nuorista ja opiskelijoistamme ei voi hyvin. Syyt tähän ovat moninaiset, vaikka yksinkertaisiakin selityksiä ja patenttiratkaisuja haetaan. Osa opiskelijoista kärsii edelleenkin pandemiaeristyksen seurauksista, mutta juurisyyt tilanteeseen ovat yhteiskunnallisia. Opiskelijoiden mielenterveyden ongelmat heijastuvat suoraan opintojen etenemiseen ja terveydelliset syyt ovatkin nousseet selkeästi merkittävimmäksi opintojen viivästymisen syyksi, jopa ohi työssäkäynnin. Tänä lukuvuonna olemmekin ottaneet koulutuksen kehittämisen painopisteeksi moninaistuvien oppijoiden huomioimisen.

Vahvan pohjan kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille luo sosiaalinen hyvinvointi. Yhteisössämme tämä syntyy opiskelijoiden vuorovaikutuksessa, heidän tukiessaan toinen toisiaan. Opiskelijoiden järjestötoiminnalla on tässä äärimmäisen tärkeä merkitys. Ylioppilaskunta ja ainejärjestöt ovat korvaamattoman arvokkaita tukiessaan opiskelijoiden akateemista ja henkistä kasvuprosessia. Tässä kokonaisuudessa tuntuu ristiriitaiselta kyseenalaistaa ylioppilaskuntien perinteistä automaatiojäsenyyttä. Vain sen kautta voimme saavuttaa kaikki opiskelijat. Toivottavasti ministeriön asettama automaatiojäsenyyttä tarkasteleva selvityshenkilö päättyy tähän samaan itsestään selvään lopputulemaan.

Dear audience

Our government recently initiated a new program to combat racism in Finland. It is crucial that discussions about racism are not politicized. It is also easy to assume that universities, as international organizations, are free from all forms of racism. However, we must work hard to identify and eliminate any hidden structural racism within our university and to create a truly equitable community.

To foster excellence and innovation, we need diversity. Numerous studies show that creativity and innovation thrive in diverse teams. Our demographics also call for a much broader approach to education-based immigration. For this to succeed, it is essential to send a unified message abroad that students and staff are welcome in

Finland and encouraged to stay. Unfortunately, recent changes in immigration policy may not fully support this message.

Hyvät yhteistyökumppanimme

Koulutuksen kehittämiseksi ja uudistamiseksi käymme useimmiten keskustelua siitä, millaisia osaajia yhteiskunta tarvitsee. Professori Hannu Heikkisen kolumnia myötäillen meidän tulisi myös kääntäen pohtia sitä, millaista yhteiskuntaa opiskelijat tarvitsevat. Kummankin osapuolen odotuksiin tulisi vastata vastavuoroisesti. Joustavat siirtymiset yliopistosta työelämään vaativat molemminpuolista ponnistelua. Pirkanmaan alueella korkeakoulujen, yritysten ja julkisen sektorin dialogi ja yhteistyö onkin poikkeuksellisen hyvää. Tässä yhteistyössä Tampereen Kauppakamarilla on tärkeä yhdistävä rooli. Tampereen kaupunki on sitoutunut kiitettävällä tavalla strategisen yhteistyösopimuksen kautta edistämään alueemme veto- ja pitovoimaa sekä tekee vahvaa vaikuttamistyötä alueemme hyväksi, joka on myös yliopistolle elintärkeää. Alueen yhteistyö on avainasemassa, sillä meidän ei tule houkutelaa kansanvälisiä osaajia tänne vain opiskelemaan tai tekemään työtä vaan asumaan ja osallistumaan aktiivisesti yhteiskuntamme toimintaan.

Hyvät yliopistolaiset

Haasteellisten vuosien jälkeen meillä menee hyvin. Kyselytutkimukset ja yleinen tunnelmakin yliopistolla osoittavat, että olemme löytäneet yhteisen tekemisen sävelen ja keskinäisen arvostuksen. Yliopisto näyttäytyy mediassa yhä vahvemmin tutkimuksen ja koulutuksen vaikuttavuuden kautta. Mainetutkimuksen mukaan myös yhteistyökumppaneidemme arvostus työtämme kohtaan on kasvanut. Taloudenkin suhteen ensi vuosi näyttää selkeästi paremmalta ja yliopistomme profiili istuu hyvin kasvavaan TKI-rahoitukseen. Paljon meillä toki on vielä parannettavaa tekemisessämme mutta rakentavasti yhdessä toimien tulemme siinä varmasti onnistumaan. Tästä on hyvä jatkaa tulevaisuuteen ja asettaa tavoitteemme vieläkin korkeammalle.

Hyvät kuulijat

Ensi vuonna 2025 meillä on syytä juhlaan! Tuolloin juhlistamme monin tapahtumin nykyisen Tampereen yliopiston 100-vuotisia juuria.

Ensi vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta siitä, kun Helsinkiin perustettiin Kansalaiskorkeakoulu, johon pohjaa yhteiskuntatieteellinen koulutuksemme ja tutkimuksemme.

Juhlavuotenumme tulee kuluneeksi myös 60 vuotta siitä, kun Tampereelle perustettiin Teknillisen korkeakoulun sivukorkeakoulu, josta kehittyi vahva tekniikan alan koulutuksemme tänne Tampereelle.

Toissa vuonna juhlimme puolestaan Tampereen lääketieteellisen koulutuksen 50-vuotisjuhlaa.

Näistä juurista ja perinteistä syntyi nykyinen monialainen Tampereen yliopisto, joka syntyi Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistyttyä vuonna 2019. Yliopistomme painotusalat tekniikka, terveys ja yhteiskunta pohjaavat edeltäjiemme vahvuusalueisiin.

Tervetuloa viettämään kanssamme juhluvuotta 2025! Juhlavuosi tulee näkymään yliopistoyhteisölle ja kumppaneille suunnatuissa tapahtumissa ja viestinnässä koko vuoden ajan. Kohokohtina ovat etenkin kevään iso vuosijuhlatapahtuma Tampere-talossa ja juhlapromootiomme.

Näillä sanoilla julistan yliopistomme lukuvuoden 2024–2025 avatuksi.

I wish you a very successful academic year!

Kiitos